

ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ НАН УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ АРХЕОГРАФІЇ ТА ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА
ІМЕНІ М. С. ГРУШЕВСЬКОГО НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА
НАЦІОНАЛЬНА СПІЛКА КРАСЗНАВЦІВ УКРАЇНИ

СІВЕРЯНСЬКИЙ ЛІТОПИС

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

2021 № 3 (159)

Головний редактор

С. М. Шуміло

Шеф-редактор

С. О. Павленко

Заступники головного редактора

В. О. Дятлов,
О. Б. Коваленко

Відповідальний секретар

В. В. Шуміло

Випускові редактори

С. А. Токарев, Е. Л. Міден,
В. О. Чистяков

Редакційна рада

І. М. Аліференко, Г. В. Боряк, О. Я. Гаранін, І. Б. Гирич, С. Л. Лаєвський,
В. М. Лозовий, О. П. Моця, Ю. А. Мицик, Г. В. Папакін, М. О. Носко,
Н. Б. Реброва, Т. Розен, О. Г. Самойленко, В. А. Смолій, Ю. О. Соболь,
С. В. Шуміло, О. П. Реєнт

Редакційна колегія

А. М. Боровик, С. Ф. Веремєєв, О. М. Веремейчик, Г. В. Вертієнко, О. І. Галенко,
В. О. Дятлов, Я. В. Капранов, О. Б. Коваленко, І. В. Кондратьєв, Т. П. Льоннгрєн,
С. М. Ляшко, О. О. Маврін, Р. В. Маньковська, С. Остапчук, А. М. Острянка,
В. М. Пекарчук, С. М. Плохий, В. М. Половець, О. А. Прігарін, О. Я. Рахно,
Г. Хаусман, В. Г. Ченцова, О. Є. Черненко, Д. Чишмеджиєв, Н. В. Шліхта,
К. М. Ячменіхін

З 02.07.2020 р. журнал включено до **категорії Б**

Переліку наукових фахових видань України,
публікації яких зараховуються до результатів дисертаційних робіт
зі спеціальностей **032 “Історія та археологія”** і **035 “Філологія”**

Статті журналу індексуються в **Google Scholar** та **OpenAIRE**

Журнал видається за фінансової підтримки з обласного бюджету Чернігівської області
в рамках обласної Програми підтримки розвитку інформаційної
та видавничої сфер Чернігівщини на 2021–2022 роки

Міністерство юстиції України. Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу
масової інформації Серія КВ № 23837–13677Р від 03.04.2019

ISSN-print: 2518-7422

ISSN-online: 2518-7430

Адреса редакції: вул. Гетьмана Полуботка, 53, м. Чернігів, 14013, Україна

телефон для довідок: +38-(046)-295-7418

E-mail: pavlenkoso1955@gmail.com

Старий сайт журналу: siver-litopis.cn.ua

Новий сайт журналу: journals.urau.ua/index.php/2518-7422

INSTITUTE OF HISTORY OF UKRAINE OF THE NAS OF UKRAINE
M. S. HRUSHEVSKYI INSTITUTE OF UKRAINIAN ARCHEOGRAPHY AND
SOURCE STUDIES OF THE NAS OF UKRAINE
T. H. SHEVCHENKO NATIONAL UNIVERSITY «CHERNIHIV COLEHIUM»
NATIONAL ASSOCIATION OF LOCAL RESEARCHERS OF UKRAINE

SIVERIAN CHRONICLE

SCIENTIFIC JOURNAL

2021 № 3 (159)

Editor-in-Chief
S. Shumilo

Managing Editor
C. O. Павленко

**Deputies
of the Editor-in-Chief**
V. Diatlov,
O. Kovalenko

**Executive
Secretary**
V. Shumilo

**Technical
Editors**
S. Tokariiev, E. Miden,
V. Chystiakov

Editorial Council

I. Aliferenko, H. Boriak, O. Haranin, I. Hyrych, S. Laievskiy, V. Lozovyi, O. Motsia,
Yu. Mytsyk, H. Papakin, M. Nosko, N. Rebrova, T. Rosén, O. Samoilenko, V. Smolii,
Yu. Sobol, S. Shumylo, O. Reient

Editorial Board

A. Borovyk, S. Veremeiev, O. Veremeichyk, H. Vertienko, O. Halenko, V. Diatlov,
Ya. Kapranov, O. Kovalenko, I. Kondratiiev, T. Lönnngren, S. Liashko, O. Mavrin,
R. Mankovska, J. Ostapczuk, A. Ostrianko, V. Pekarchuk, S. Plokyh, V. Polovets,
O. Prigarin, O. Rakhno, G. Hausmann, V. Chentsova, O. Chernenko,
D. Cheshmedzhiev, N. Shlikhta, K. Yachmenikhin

Since 02.07.2020 this Journal is included in the **category B**
of the List of scientific professional publications of Ukraine,
whose publications are included in the results of dissertations
in specialties **032 “History and Archeology”** and **035 “Philology”**

Journal articles are indexed in **Google Scholar** and **OpenAIRE**

The magazine is published with the regional budget support of Chernihiv region
within the Program
of information and publishing industry development in Chernihiv region for 2021–2022

Ministry of Justice of Ukraine. Certificate of State Registration of the Print Media
Series KV № 23837–13677R from 03.04.2019
ISSN-print: 2518-7422
ISSN-online: 2518-7430

Address of the Editorship: 53 Hetmana Polubotka Street, Chenihiv, 14013, Ukraine
Phone for reference: +38-(046)-295-7418
E-mail: pavlenkoso1955@gmail.com Old journal site: siver-litopis.cn.ua
New journal site: journals.urau.ua/index.php/2518-7422

© Editorship of the «Siverian chronicle», 2021

ЗМІСТ

У глиб віків

Бовгуря А. «Наш Мазепа свят...» – гетьман у сприйнятті мешканців Гетьманщини	4
---	---

Історія міст і сіл

Павлик Н. Твір Т. Г. Шевченка «Як умру, то поховайте...»: Переяславські заповіді	11
---	----

Церковна старовина

Ситий І. Мінея 1718 року із зазначенням ставропігіального статусу Києво-Печерської лаври щодо Константинопольського патріархату в зібранні Чернігівського історичного музею	20
Литовченко О. До питання благоустрою території чернігівського Єлецького монастиря в 1970-х рр.	28
Миколайко Т. Михайло (Десницький) – чернігівський архієпископ (1803–1818)	39
Вовкодав В. До проблеми дослідження пам'яток кам'яної сакральної архітектури НІЕЗ «Переяслав» (1954–1991): історіографія	48

Мовою документів

Мицик Ю, Тарасенко І. Чернігівщина часів Національно-визвольної війни українського народу 1648–1658 рр. у світлі кореспонденції Януша Радзівіла	54
Блакитний М. До історії вилучення радянською владою цінностей із дорогоцінних металів на Чернігівщині (1921 р.)	60

Розвідки

Захаров В. Особливості говтянського періоду в історії роду Трощинських	70
Герасимчук О. Переселення мешканців Чернігівщини на Північний Кавказ у 30–50-х рр. XIX ст.	78
Мінченко М., Федоров І. Кар'єрний шлях голів Ніжинського окружного суду (1874–1919 рр.)	89
Костів М., Сопронюк Т. Діти та підлітки в комуністичних пропагандистських кампаніях на Чернігівщині (початок 1930-х років)	98

Всесвітня історія

Дятлов В. Міф про «християнське місто» в ранньому реформаційному русі в Німеччині (1517–1525)	105
Білоусов Ю. Європейська міграційна криза 2015–2018 рр.: досвід Болгарії	114

Літературознавчі студії

Шуміло С. Категорія часу у світобаченні середньовічної людини: вплив мовної картини світу на морфологію дієслова	124
Тихолоз Н. Стрілецький тревелог Петра Франка: «Від Стрипи до Дамаску. Пригоди четаря УСС»	130

Дослідницькі нотатки

Welyczkowsky (Welleck) G. Blessed Vasyl Velychkovsk's ancestral relationship with venerable Paisius Velychkovsky and Chernihivshchyna	139
Шумило С., Шумило В. Важка доля героя Другої світової війни з Чернігівщини: Андрій Федотович Савенко (1912–1988)	156

Рецензії. Огляди. Анотації

Мицик Ю. Важливе дослідження швейцарського вченого	166
---	-----

Дискусія

Студьонова Л. Михайло Жирохов як феномен боротьби з «міфами», або Індикатор певних політичних настроїв	171
Лаєвський С. «Смотрящий» за істориками, або Право на правду	177